

© Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. Ovaj prevod je realizovan uz podršku Trast fonda za ljudska prava Saveta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su Vam potrebne dodatne informacije, pogledajte detaljnu naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Obaveštenje o praksi Suda br. 108

maj 2008.

Dedovski i ostali protiv Rusije (Dedovskiy and Others v. Russia) - 7178/03

presuda od 15.5.2008. godine [Prvo odeljenje]

Član 3

Mučenje

Zlostavljanje i neopravdana upotreba pendreka protiv zatvorenika i nesprovođenje delotvorne istrage: *povreda*

Činjenice: Pripadnici odreda Varjag, specijalne jedinice za održavanje reda u kaznenim ustanovama, su 2001. godine zlostavljali i pendrecima tukli sedam podnosilaca predstavke koji su služili kazne zatvora u jednoj kazenoj koloniji. Odred je navodno pozvan u kaznenu koloniju da zastraši zatvorenike koje je vođa jedne kriminalne bande podstrekavao da učestvuju u subverzivnim aktivnostima. Odred je dobio uputstva da održava red sprovođenjem ličnih pretresa zatvorenika i svih objekata u koloniji. Svi pripadnici odreda, osim komandira, nosili su maske i kamuflažne uniforme bez ikakvih znakova raspoznavanja i bili naoružani gumenim pendrecima. Obustavljen je krivični postupak u pogledu većine pritužbi na zlostavljanje jer tokom istrage nisu pribavljene „objektivne informacije“ koje bi potvrdile navode. Postupak pokrenut protiv komandira i njegovih potčinjenih za prekoračenje ovlašćenja je takođe obustavljen usled nedostatka dokaza.

Pravo

Član 3 –(a) *Materijalni aspekt:* Imajući u vidu neselektivni karakter operacija odreda, koje su obuhvatale celu koloniju a ne konkretne zatvorenike, i činjenicu da Država nije poricala činjenične navode podnosilaca predstavke, Sud je utvrdio da su podnosioci predstavke bili izloženi zlostavljanju na koje su se žalili, i da je to dokazano na način koji se zahteva u postupcima po Konvenciji. Upotreba pendreka nije imala osnova u zakonu. Zakonom o kaznenim ustanovama je dozvoljena upotreba gumenih pendreka u određenim situacijama, na primer, radi odbijanja napada, suzbijanja masovnih nereda i hapšenja zatvorenika koji uporno odbijaju naređenja zatvorskog osoblja ili im pružaju otpor. Međutim, nije bilo nikakvih dokaza da su podnosioci predstavke napali zatvorsko osoblje ili

zatvorenike. Pripadnici odreda su tukli pojedine a ne sve zatvorenike. Premda su neki podnosioci predstavke navodno odbijali da izvrše naređenja zatvorskog osoblja ili su mu pružali otpor, pripadnici odreda nisu pokušali nikog od njih da uhapse. Iako su pripadnici odreda možda morali da pribegnu fizičkoj sili u određenim slučajevima, njihovi postupci su bili u ogromnoj meri nesrazmerni u odnosu na navodne izgrede podnosilaca predstavke i očigledno nesaglasni ciljevima kojima se težilo. Udaranje zatvorenika pendrekom očigledno nije doprinosilo željenom rezultatu - olakšavanju pretresa. U takvoj situaciji, udarac pendrekom je predstavljao tek puki oblik odmazde ili fizičkog kažnjavanja. Nesrazmernost takve reakcije bila je još izrazitija u slučaju podnosilaca predstavke, koji su samo odbili da kažu kako se zovu ili da se presvuku. Odred je stoga pribegao namernom i bespotrebnom nasilju kako bi izazvao osećanja straha i poniženja i kako bi slomio fizički ili moralni otpor podnosilaca predstavke, unizio ih i primorao da se povinuju naređenjima. Udarci pendrekom su sigurno izazvali intenzivnu psihičku i fizičku patnju koja predstavlja mučenje.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

(b) *Procesni aspekt:* Krivični postupak je pokrenut tek mesec i po dana nakon ovog događaja. Međutim, nisu predstavljeni nikakvi dokazi o lekarskim pregledima podnosilaca predstavke nakon incidenta, a podneta evidencija se odnosila samo na kasnije preglede. Zapravo, odsustvo bilo kakvih „objektivnih“ dokaza, kao što je medicinska evidencija, navedeni su kao razlog za obustavljanje postupka u pogledu većine pritužbi. U izveštajima o upotrebi pendreka nisu bila navedena imena pripadnika odreda koji su ih koristili. Vlasti su svesno onemogućile identifikaciju pripadnika odreda od strane podnosilaca predstavke jer su im dozvolile da pokriju lica i da na uniformama ne nose nikakve znake raspoznavanja na osnovu kojih bi mogli biti identifikovani. Upravo je taj osnov naveden kao glavni razlog za obustavljanje krivičnog postupka. Slično tome, sudovi su sprečili svaki svrsishodan pokušaj privođenja odgovornih pravdi. Pored toga, iako je okružni sud oslobodio komandira krivice smatrajući da je na odgovarajući način kontrolisao zakonitost postupaka svojih potčinjenih, regionalni sud ga je oslobodio krivice smatrajući da nije bio u mogućnosti, a ni u obavezi, da u odsustvu kontroliše svoje čuvare. Sud je, shodno tome, utvrdio očigledne protivrečnosti u nalazima domaćih sudova. Pored toga, podnosiocima predstavke nije bilo omogućeno da koriste svoje pravo na delotvorno učešće u istrazi. Tužilac nije lično saslušao podnosiocima predstavke ili druge žrtve i čak nije razmotrio mogućnost da u svojim odlukama pomene njihovu verziju događaja. Nisu predstavljeni nikakvi dokazi o propisnom dostavljanju primeraka odluka tužioca podnosiocima predstavke. Istraga navoda podnosilaca predstavke o zlostavljanju stoga nije bila iscrpna, adekvatna a ni efikasna.

Zaključak: povreda (jednoglasno).

Član 13 – Premda su ruski građanski sudovi u teoriji ovlašćeni da samostalno ocenjuju činjenice u nekom predmetu, u praksi se pridaje toliko veliki značaj prethodnoj krivičnoj istrazi da bi čak i najubedljiviji suprotni dokazi bili odbačeni i takav pravni lek bi bio samo teoretski i iluzoran. Krivični postupak je bio obustavljen, zbog čega je svaki drugi pravni lek, uključujući zahtev za naknadu štete, imao ograničene šanse za uspeh. Podnosioci predstavke stoga nisu imali na raspolaganju nikakav delotvoran pravni lek po domaćem zakonu na osnovu kojeg bi mogli da zahtevaju naknadu štete za zlostavljanje koje su pretrpeli.

Zaključak: povreda (jednoglasna).

Član 38, stav 1(a) – Uprkos brojnim zahtevima, Država je odbila da podnese primerak izveštaja šefa odeljenja za nadzor nad poštovanjem zakona u kaznenim

ustanovama. Dokazi sadržani u tom izveštaju su bili od presudnog značaja za utvrđivanje činjeničnog stanja u ovom predmetu. Razlozi za ovo odbijanje koje je Država navela bili su neadekvatni. Shodno tome, Država nije ispunila svoje obaveze iz člana 38, stav 1(a).

Zaključak: neispunjavanje obaveze (jednoglasno).

Član 41 – Sud je svakom podnosiocu predstavke dosudio po 10.000 evra na ime nematerijalne štete.

© Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava Ovaj kratak pregled Sekretarijata ne obavezuje Sud.

Obaveštenja o praksi Suda dostupna su na sledećem linku: [Case-Law Information Notes](#)

© **Savet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012.**

Engleski i francuski predstavljaju službene jezike Evropskog suda za ljudska prava. Ovaj prevod je realizovan uz podršku Trast fonda za ljudska prava Saveta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. Može se preuzeti iz baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud prosledio. Može se objavljivati u nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede ceo naslov predmeta, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i uz pominjanje Trast fonda za ljudska prava. Molimo Vas da kontaktirate publishing@echr.coe.int ukoliko nameravate da koristite bilo koji deo ovog prevoda u komercijalne svrhe.

© **Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.**

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of human rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.